

Служба „Преса
и информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ № 84/16
Люксембург, 6 септември 2016 г.

Решение по дело C-182/15
Aleksi Petruhhin

Държава членка не е длъжна да предоставя на всеки гражданин на Съюза, който пребивава на нейна територия, същата защита срещу екстрадиция, като предоставената на нейните граждани

Все пак, преди да извърши екстрадицията, съответната държава членка трябва да отдаде приоритет на обмена на информация с държавата членка, чийто гражданин е лицето, и да ѝ предостави възможност да поиска предаването му за целите на наказателното преследване

(На уебсайта на Интерпол е публикувано съобщение за издирване на г-н Aleksi Petruhhin, естонски гражданин. Той е задържан на 30 септември 2014 г. в град Бауска (Латвия) и впоследствие му е наложена мярка за неотклонение задържане под стража. На 21 октомври 2014 г. латвийските органи са сезирани с молба за екстрадиция от Русия. В тази молба се посочва, че е започнало наказателното преследване срещу г-н Petruhhin и че му е наложена мярка за неотклонение задържане под стража за опит за извършване в организирана престъпна група на трафик на голямо количество наркотици. Съгласно руското законодателство за това престъпление се предвижда налагане на наказание лишаване от свобода от 8 до 20 години.

Главната прокуратура на Латвия дава разрешение г-н Petruhhin да бъде екстрадиран в Русия. Г-н Petruhhin обаче подава молба за отмяна на това решение, тъй като съгласно Договора за правна помощ и правни отношения между прибалтийските страни, той се ползва в Латвия същите права като латвийските граждани и предвид факта, че латвийското право по принцип забранява екстрадицията на латвийски граждани и че тази държава членка, съгласно сключен с Русия договор, не извършва екстрадиция към тази държава на собствените си граждани, Латвия е длъжна да го защити срещу неоснователна екстрадиция.

Augstākā tiesa (Върховен съд на Латвия) подчертава, че нито националното латвийско право, нито някой от международните договори, сключени между Латвия и по-специално Русия или другите прибалтийски страни, предвижда ограничение за екстрадиция на естонски гражданин в Русия. Съгласно тези международни договори защита срещу такава екстрадиция е предвидена само за латвийските граждани. Въпреки това липсата на защита на граждани на Съюза срещу екстрадиция, когато те се намират в държава членка, различна от тази на която са граждани, може да бъде в противоречие с правото на гражданите на Съюза на защита, която е еднаква с тази, от която се ползват гражданите на съответната държава членка.

При тези условия латвийският Върховен съд отправя преюдициално запитване до Съда дали при прилагането на договор за екстрадиция, сключен между държава членка и трета държава, гражданите на друга държава членка, с оглед на принципа за недопускане на дискриминация, основана на гражданство, и на свободно движение и пребиваване на гражданите на Съюза, следва да се ползват от правилото, което забранява екстрадицията на собствени граждани. Латвийският Върховен съд също така пита дали замолената държава членка (т.е. държавата членка, до която трета държава е отправила молба за екстрадиция на гражданин на друга държава членка, в настоящия случай — Латвия) трябва да провери (и ако това е необходимо, съгласно какви критерии) дали екстрадирането няма да наруши защитените от Хартата на основните права на Европейския съюз права.

В постановеното днес решение Съдът най-напред припомня, че като се намира в Латвия, г-н Petruhhin, естонски гражданин, в качеството си на гражданин на Съюза, се позовава на правото си свободно да се движи в Съюза, така че положението му попада в приложното поле на Договорите и следователно на принципа за недопускане на дискриминация, основана на гражданство.

С разглежданите национални правила за екстрадиция обаче се въвежда разлика в третирането в зависимост от това дали засегнатото лице е гражданин на съответната държава членка или гражданин на друга държава членка. Всъщност те водят до непредоставянето на гражданите на други държави членки, какъвто е г-н Petruhhin, на защита срещу екстрадиция, с каквато се ползват гражданите на съответната държава членка. Следователно такива правила могат да засегнат свободата на движение в Съюза на граждани, като г-н Petruhhin, и поради това представляват ограничение на свободата на движение.

Едно такова ограничение би могло да бъде обосновано само ако се основава на обективни съображения и е пропорционално на преследваната от националното право цел.

Целта за избягване на опасността от безнаказаност на извършили престъпления лица трябва да се счита за имаща легитимен характер в правото на Съюза.

Екстрадицията е процедура, чиято цел е да се бори срещу безнаказаността на лице, което се намира на територия, различна от територията, на която е извършило престъплението, в което се обвинява. Всъщност макар и недопускането от дадена държава на екстрадиция на нейните граждани най-общо да се компенсира от възможността замолената държава членка да преследва собствените си граждани за тежки престъпления, извършени извън територията ѝ, по принцип тази държава членка не е компетентна да се произнесе по отношение на такива деяния, когато нито извършителят, нито пострадалият от предполагаемото престъпление са граждани на посочената държава. По този начин екстрадицията позволява да се предотврати възможността престъпления, извършени на територията на дадена държава, от лица, които са я напуснали, да останат ненаказани.

В този контекст национални правила, които позволяват да се уважи молба за екстрадиция за целите на наказателното преследване и постановяването на присъда в третата държава, в която се предполага, че е извършено престъплението, изглеждат подходящи за постигане на преследваната цел.

При липсата на правила в правото на Съюза, уреждащи екстрадицията между държавите членки и трета държава, за да се води борба срещу опасността от безнаказаност на престъпления, като същевременно се защитават гражданите на Съюза от мерки, които могат да ги лишат от правото им на свободно движение и пребиваване, следва обаче да се приложат всички механизми за сътрудничество и взаимопомощ, съществуващи в областта на наказателноправните въпроси съгласно правото на Съюза.

По този начин трябва да се **отдаде приоритет на обмена на информация** с държавата членка, чийто гражданин е заинтересованото лице, за да се **предостави на органите на тази държава членка, доколкото съгласно националното им право те могат да преследват това лице за деяния, извършени извън националната им територия, възможност да издават европейска заповед за арест за целите на наказателното преследване**. Като си сътрудничи по този начин с държавата членка, чийто гражданин е заинтересованото лице, и като отдава предпочитание на заповедта за арест пред молбата за екстрадиция, приемащата държава членка засяга в по-малка степен упражняването на свободата на движение, като едновременно с това доколкото е възможно избягва опасността от безнаказаност.

Освен това Съдът посочва, че съгласно Хартата никой не може да бъде принудително отведен, експулсиран или екстрадиран към държава, в която съществува сериозен риск да бъде осъден на смърт, да бъде подложен на изтезание или на друго нечовешко или

унизително отношение или наказание. Следователно доколкото компетентният орган на замолената държава членка разполага с данни, които сочат, че е налице реална опасност от нечовешко или унижително отношение към лицата в съответната трета държава, той е длъжен да подложи на преценка наличието на тази опасност, когато разглежда молбата за екстрадиция.

За тази цел компетентният орган на замолената държава членка трябва да се основе на обективни, достоверни, точни и надлежно актуализирани данни. Посочените данни могат да произтичат по-специално от решения на международни юрисдикции, като например решенията на Европейския съд по правата на човека, от съдебни решения в съответната трета държава, както и от решения, доклади и други документи, съставени от органите на Съвета на Европа, или произтичащи от системата на Обединените нации.)

ЗАБЕЛЕЖКА: Преюдициалното запитване позволява на юрисдикциите на държавите членки, в рамките на спор, с който са сезирани, да се обърнат към Съда с въпрос относно тълкуването на правото на Съюза или валидността на акт на Съюза. Съдът не решава националния спор. Националната юрисдикция трябва да се произнесе по делото в съответствие с решението на Съда. Това решение обвързва по същия начин останалите национални юрисдикции, когато са сезирани с подобен въпрос.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда.

[Пълният текст](#) на съдебното решение е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването.

За допълнителна информация се свържете с Илияна Палъова ☎ (+352) 4303 3708